

Andrzej Zawada Budapesten

A fehér óriások ritkán mosolyognak

Egy plakát... Huszonhat mámoros tekintetű hegyász, s mögöttük a fehér óriás, a Mount Everest csipkés csúcsa. Dzekijük vöröse, s a csöpp lengyel zászló pirosa szinte lángol a nagy fehérségben.

A felvétel időpontja: 1980. február 17.

Az első expedíció, amelynek sikerült télen feljutni a föld legmagasabb hegycsúcsára.

Szikár ember. Nagyon is az. A plakáton nagy pufajkájában, egyik-olyan-mint-a-másik felszerelésében semmi különös. Éles szemek. Hosszú orr.

A valóságban Andrzej Zawada, a téli Himalája-expedíció vezetője különös férfi. A szóltanul is erőt sugárzó tekintet válasza a fel nem tett kérdésre: miért ő vezette ezt a páratlan expedíciót.

„Nyolcezeres csúcsokat más is megmászott már, de Zawada új stílust hozott az alpinizmusba — hangzik Skerletz Iván, a hegyász szakbizottság vezetőjének rövid bevezetője. — A téli mászások meghonosításával valami olyasmit csinált, mint Fosbury, aki nem a korábban bevált hasmánt technikával állt neki magasat ugrani.” A bemutatásnak ezzel jószerivel vége is. Andrzej Zawadáról és társairól a filmek és a diák úgyszólván elmondanak — szinte mindent.

Egy filmkocka... A búcsú pillanata. A hosszú hajú lány Stanislaw Latallo, a Lhotse-i expedíció operatőrének nyakába borul.

Mint ha megérezte volna a halált. Hónapokkal később, december 17-én történt a tragédia. A három férfi, Pjotrovskij, Latallo és Szurdell a lejjebb fekvő hármastáborba indult. Latallo remekül érezte magát, nyakába vett vagy 15 kilót, úgy baktatott Pjotrovskij nyomában, lefelé a mínusz 25 Celsius-fokos hidegben. Szurdell néhány lépéssel az elindulás után leállt, a hágóvása kicsorult. Üvöltött a másik kettő után, de hiába. Visszament a sátorba és nekiállt megjavítani. Ötvenöt

perccel később a jégfalhoz érve a fix kötélén lógva meglátta Latalót. Holtan.

Egy másik filmkocka... Andrzej Zawada keserű arca. Kezében gyer-tya ég.

+ A filmen és az előkészületekről szóló diáképeken láthattuk, milyen nehéz megszervezni egy expedíciót. Csupán élelmiszerből hat tonnát cipelték a Lhotse lábánál felállított bázisra. Onnantól kezdve: vajon mi a nehezebb: létrehozni egy ilyen expedíciót, vagy megmászni a kitűzött or-
mot?

— Hm... Az újságírók többször kérdezték már tőlem elutazáskor a repülőtéren, hogy mitől vagyok olyan nyugodt. Hát attól, hogy olyankor már tudom, a nehezén túl vagyunk. A mászás már csak öröm.

+ Mióta vezet expedíciót?
— Az ötvenes évek végén az Alpokban tartottam hegyászó-tanfolyamokat, aztán megmászuk a Spitzbergákat. Először 1969-ben voltam vezető a Pamirban.

+ A vezető az expedíció tábor-
noka?

— Ó, dehogya. Nincs más dolga, mint a nehéz helyzetekben dönteni. Ami, persze, nem könnyű. Egy nemzeti expedícióban, ahol az ország legjobb hegyászai vannak jelen, s ahol potenciálisan mindenki lehetne akár vezető is, különösen nehéz. Az ember minden lépését lesik, kritizálják. Semmit nem lehet eltitkolni; a többiek nem ritkán irigyek. Aztán, amikor valami nehéz probléma elé kerülünk, s veszélybe sodródunk, megkönnyebbülnek, hogy nem nekik kell dönteniük... A legrosszabb az, ha valamilyen kellemtelen feladatot kell kialsnom...

+ Nehéz az emberekkel?
— ... Sokkal nehezebb, mint a hegyekkel.

+ A Mount Everest meghódításá-
ra 26 fős csapatot vitt. Ez a létszám optimális?

— Igen, azt hiszem. Nézze, öt évvel a Mount Everest megmászása előtt a Lhotséra (a Mount Everest-hez legközelebb eső csúcs, 8250 méter magas — a szerző megj.) tizen mentünk, ha a serpákat, a csomag-

vivőket nem számolom, s az expedíció végén már csak két akcióképes párnok volt. A Mount Everestre húsz lengyel indult és hat serpát fízettünk... A legszebb az lenne, ha kettesben meg lehetne csinálni egy ilyen mászást. De azt hiszem, ez az idő még messze van.

Hosszú képsor... Premier planban egy fejtető. A sűrű, hosszú, barna haját kicsiny jésű szántja. Egyre elkeseredettebben, egyre lázasabban.

Ana Okopinszkaja fésülködik az 5400 méter magasban fekvő alapbázison.

+ Milyen szerepet szánt a hölgy-
nek, az egyetlen hölgynek az expedícióban? Villámhárító, „anya”, sporttárs? Mi volt Ana a Lhotse-i hosszú út alatt?

— Okopinszkáját azért vittem magammal, mert ha sikerült volna feljutnia a Lhotséra, az övé lett volna a női magassági rekord. Szégyellem, de ez a rideg valóság. Rádásul Wanda Rutkiewicz megorrolt rám. Ő és Ana állandóan vetélkedtek... Egyébként Ana fantasztikus kondícióban volt; jobban, mint a férfiak fele. Mégsem ment fel a csúcsra — igaz, a rossz idő és a nepáli kormány sürgetése miatt más sem. Volt egy kis vita ugyanis Ana miatt. December közepén leírtam az alapbázisra és nem is engedtem fel utána.

+ Nőkkel tehát soha többet?
— Nem, nem, félreértett. A vita ugyan miatta lángolt fel, de ő véten volt az ügyben. Szeretném legközelebb is magammal vinni. És talán kárpotolni...

Egy papírlap... Andrzej Zawada tollvonásai nyomán egyre tisztábban kirajzolódik rajta a találmány: a magashegyi, mínusz 50 Celsius-fokra kalibrált „cipő”. Parafa, puhagumi, selyem. Különös darab.

Vannak pillanatok, melyeket nehéz elmondani, leírni. Látni kellene, hogy milyenek e kép eredetijének színei: a hó fehérje, a jégszakány által kihalított jégszilánkok halványkékje, vagy milyen a felfelé törő ember bizakodó, de ugyanakkor óvatosságot árulkodó tekintete...

Az augusztusi magyar Himalája-expedíció tagjai, a hegymászás szerelmesei tisztelettel lesik a „művet”.

+ A magashegyi téli cipőt a Lhotse-n próbálták ki. Bizonyára egyéb tapasztalatokat is szereztek...

— Igen. Belátom, hogy rosszul építettük meg az alapbázisban a sátrakat. Egyikben sem lehetett mosakodni, és ez az expedíció későbbi szakaszában már gondot okozott. Nem volt szerencsénk a konzervekkel sem. A fagyban nem pukkantak, azaz nem jelezték, ha rosszak voltak. Így időről időre kisebb ételmérgezést kapott a társaság egy része... Mulatságos volt, hogy a mandarint meg kellett főzünk, ha nem akartuk, hogy beletörjön a fogunk. Karácsonykor pedig a pezsgőt vízben melegítettük...

+ És a lelküket? Úgy értem, a lelküket mivel melegengették a majd fél éves expedíció alatt?

— Magnókazettákkal, fényképekkel, de leginkább könyvekkel. A világirodalom legjobb könyveivel, a világ legjobb hegyének oldalán...
MORVAI KATALIN

Jégkarnevál Debrecenben

A DMVSC nagyterdei műjégpályája karneválra várja szombaton délután négy órától a város lakóit. A műsorban többek között általános iskolások tréfás vetélkedése és a gimnáziumi tanulók és tanárok jégkorongcsapatainak mérkőzése is szerepel. Bemutatják tudásukat a DMVSC ifjú műkorcsolyázói, valamint tombolasorsolás is színesíti a programot.

Irány: a Budai-hegység

(Pálvölgyi barlang—Francia kőfejtő—Árpád-kilátó—Oroszlán-szikla—Vadaskert—Hüvösvölgy—Nagy-rét—Ságvári-liget)

Ezúttal barlanglátogatással egybekötött 10 kilométeres kellemes túrára hívjuk olvasóinkat, a Budai-hegységbe. Az útvonalon nagyobb emelkedő a Fenyőgyöngye és a Látó-hegy között, Vadaskertnél és a Schüller úton van. Fordított arányban a Vadaskertnél és a Látó-hegy előtt található egy-egy meredekebb, a Határ-nyeregűl a Kecske-hegy és Látó-hegy nyeregig egyenesen lassú emelkedés időseknek jó, kisgyermeknek fárasztó.

A Pálvölgyi cseppkőbarlanghoz a Kolozsi térről a 65-ös autóbusszal jutunk. A barlang — január kivételével — egész évben 9-16 óráig tart nyitva. Ösztől tavaszig minden órában, fősz-

zonban sűrűbben indítanak csoportokat. A barlang mégtérintése 45-50 percre telik. A barlangtól a Szépvölgyi úton megyünk tovább, felfelé. Az Erdei lak vendéglő után az út a műúttal párhuzamosan, bal oldalon, az erdőben vezet. Itt ágazik ki — méginkább balra — egy járt erdei út, amely rövid emelkedővel a Francia kőfejtőhöz vezet. Ha szerencsénk van, egy-két sziklamászóval is találkozhatunk, akik alig 1-2 méteres magasságban harántolják a kőfejtő falát, különleges edzést, az úgynevezett „kuuntolást” végzik.

A bányából — irányunkat tartva — párszáz méter után Fenyőgyöngyéhez érünk. Itt rátérünk az országos kék jelzésre, és a Határ-nyeregig ezt a jelet követjük. Közben pompás kilátás tárul elénk a fővárosra a 337 méter magas Látó (Gugger)-hegyről az Árpád-kilátóból.

Hol - mi?

A közeli nyeregben erdei pihenő, tűzrakóhely és tisztás vár a fáradt vándorra. A Kecske-hegy sziklás oldalánál a magában álló — alakjáról elnevezett — Oroszlán-szikla köti le a figyelmünket.

A Határnyeregűl a piros jelzésre térünk, ám előbb álljunk meg néhány percre, az elágazástól pár méterre lévő Mátyás király emléknél. Így erőt gyűjtve a Vadaskert nyeregűl át Hüvösvölgybe jutunk.

Az úttörővasút végállomásától a kék jelzést követve

a Munkásmozgalmi sétányon át a Nagyrétre, majd a rét keleti szélén a Nagykovácsi utat keresztezve újra a piros sáv jelzésre térünk. Utunk egy erdei tornapályán vezet keresztül, majd egy Mária-szobor mellett haladunk el. Az úttörővasút pályáját felfelé és lefelé is keresztezve, átkapaszkodunk a gerincen az egykori Budaszentlőrinc (romjai a Budakeszi út mellett), a későbbi Szépjuhász-néhoz, a mai Ságvári liget-hez érünk. Innen a 22-es autóbusszal a Moszkva térre juthatunk.

Hagyományosan és újszerűen

Azok a fővárosiak, akik a hétvége valamelyik napját testedzéssel szeretnék eltölteni, hagyományos és kicsit rendhagyó ajánlatok között választhatnak.

A legtovább lehetőségük az asztaliteniszhez kedvelőinek lesz. Szombaton nyolc órától az Újpesti Lakótelepi SC a Dallos Ida Művelődési Házba várja az érdeklődőket. A VI. kerületiek szombaton és vasárnap is pingpongütőt foghatnak a Lenin körút 87. szám alatti teremben: 8 és 12 óra között bővíthetik a kauszoklabdát. Csepelen nevet

is adtak a vasárnapi programnak: Önök a pingpong-asztal felhívással várják 9 órától a Radnóti Miklós Művelődési Házba a sportolni vágyókat.

Ugyancsak a csepeliek szerveznek nőnap sportélelőt a hét utolsó napján 10 és 13 óra között: a Jedlik Ányos Gimnáziumban ügyes-

ségi vetélkedő és aerobik lesz. Az Asztalos János Ifjúsági Park ezúttal is nyitott kapukkal és ingyenes sport-szerkezőszéssel várja a sportbarátokat.

Nem panaszkodhatnak a különlegességek kedvelői sem. A Ferenvárosi Természeti Barátok Sportköre barlangászni csalogatja a természet kedvelőit. A szakképzett szerkezőszéssel várja a vezetők vasárnap 9 órakor a solymári Ördöglyuk barlangtalálkozónak a túrázókkal.

Csarnokavató Hajdúböszörményben

Régi vágyuk teljesül szombaton a hajdúböszörményieknek: 11 órakor adják át a városi sport-munkaesernakot. Az 1979 óta épülő létesítmény elsősorban a labdarúgóknak ad majd otthont, hiszen a 26×44 méteres játéktérre kézi-, röp- és kosárlabda, valamint teniszpályát festettek fel. De itt edzenek majd a birkózók és az ökölvívők is. A csarnokban azon-

ban nemcsak a sportolók lesznek gyakori vendégek. Itt tartják testnevelés óráikat az 1., 2. és 4. sz. általános iskola és a szakmunkásképző intézet diákjai, és gyakorta megfordulnak majd falai között a lakóhelyi sportegyesület tagjai is.

A szombat délelőtti ünnepélyes átadáson sportbemutató szórakoztatja a lelátón helyet foglaló háromszáz nézőt.

Márciusi futóversenyek

A KISZ Központi Bizottsága sportosztálya által összeállított nyílt futóversenyek eseménynaptárában március hónapban szép számmal találhatók versenyek. Egészen pontosan 28 viadal várja az érdeklődőket. Közülük most a hónap első felének eseményeit soroljuk fel:

- 5.: Szupermaratoni-futás (BTSZ) — Bp. Omszpark, Visegrád
 - 10.: Olimpiai mérföld, 1934 — Győr
 - 11.: Mezei futóverseny — zalaegerszegi parkerdő
 - 16.: Kocogónap — Bánokszentgyörgy
 - 17.: Fesztivál-futás (Futapest Klub) — Bp. BNV Felszabadulási mérföld — Kunszentmárton
- Fuss az egészségedért — Kisújszállás Diákolimpia — Keszthely Fut a Mór — Mór Kocogónap — Eger.